

บันทึก

เรื่อง การสิ้นสภาพของสภาองค์การลูกจ้างซึ่งจัดตั้งขึ้นตามมาตรา ๑๒๐
แห่งพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘

กรมแรงงานมีหนังสือ ที่ มท ๑๐๐๘/๘๕๗๒ ลงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๓๔
หรือปัญหาข้อกฎหมายมายังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาว่า กรมแรงงานได้รับจดทะเบียน
จัดตั้งสภาองค์การลูกจ้างรัฐวิสาหกิจแห่งชาติตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘
มาตรา ๑๒๐ เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ โดยมีสหภาพแรงงานเป็นผู้เริ่มการจำนวน ๑๕
สหภาพแรงงาน ประกอบด้วยสหภาพแรงงานของรัฐวิสาหกิจ ๑๓ สหภาพแรงงาน และสหภาพ
แรงงานของเอกชน ๒ สหภาพแรงงาน ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๓๔ ได้มีพระราชบัญญัติ
พนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๕๕ วรรคแรก บัญญัติว่า “บรรดาสหภาพ
แรงงานของรัฐวิสาหกิจซึ่งตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ให้เป็นอันสิ้นสุดลง เว้นแต่
การดำเนินการเพื่อการชำระบัญชี” เป็นเหตุให้สหภาพแรงงานของรัฐวิสาหกิจ ๑๓ แห่งดังกล่าว
สิ้นสุดลงด้วยผลของกฎหมาย

กรมแรงงานพิจารณาแล้วเห็นว่า โดยเหตุแห่งการบังคับใช้ของพระราชบัญญัติ
พนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นผลให้สภาองค์การลูกจ้างฯคงมีสหภาพแรงงาน
เหลืออยู่เพียง ๒ สหภาพแรงงาน จึงหารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาในประเด็นดังต่อไปนี้
คือ

๑. การที่สภาองค์การลูกจ้างฯ ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยชอบตามพระราชบัญญัติแรงงาน
สัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๑๒๐ ต่อมาปรากฏว่าคงเหลือสหภาพแรงงานที่รวมจัดตั้งและเป็น
สมาชิกสภาองค์การลูกจ้างฯเพียง ๒ สหภาพแรงงาน ดังนี้ สภาองค์การลูกจ้างฯจะสิ้นสภาพการ
เป็นสภาองค์การลูกจ้างหรือไม่

๒. กรมแรงงานในฐานะนายทะเบียนสำนักงานทะเบียนกลาง ซึ่งมีอำนาจหน้าที่
ในการควบคุมการจดทะเบียนสมาคมายจ้าง สหภาพแรงงาน สหพันธ์นายจ้าง และสหพันธ์
แรงงานทั่วราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ จำเป็นต้องสั่งให้สภา
องค์การลูกจ้างสิ้นสภาพไปหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖) ได้พิจารณา
ปัญหาดังกล่าว โดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมแรงงาน) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มี
ความเห็นว่าการที่มาตรา ๑๒๐^๑ แห่งพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้บัญญัติให้

^๑ พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งของคณะปฏิรูป
การปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๔๖ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๐

สหภาพแรงงานหรือสหพันธ์แรงงานไม่น้อยกว่าสิบห้าแห่งอาจจัดตั้งสภาองค์การลูกจ้างได้นั้น เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดตั้งเป็นสภาองค์การลูกจ้าง แต่เมื่อได้จัดตั้งและจดทะเบียนแล้ว สภาองค์การลูกจ้างย่อมมีฐานะเป็นนิติบุคคลที่มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายต่างหากจากผู้จัดตั้ง การดำเนินกิจการต่าง ๆ จึงเป็นการดำเนินการโดยสภาองค์การลูกจ้าง มิใช่สหภาพแรงงานหรือสหพันธ์แรงงานที่จัดตั้งสภาองค์การลูกจ้างนั้นอีกต่อไป และการสิ้นสภาพของสภาองค์การลูกจ้างจะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้น ซึ่งความในวรรคสามของมาตรา ๑๒๐ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติให้นำบทบัญญัติว่าด้วยสหภาพแรงงานในหมวด ๗ และสหพันธ์แรงงานในหมวด ๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม และเหตุแห่งการเลิกของสหภาพแรงงานและสหพันธ์แรงงานนั้น ต้องนำมาตรา ๘๒^๒ และมาตรา ๘๓^๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลมตามนัย

มาตรา ๑๒๐ สหภาพแรงงานหรือสหพันธ์แรงงานไม่น้อยกว่าสิบห้าแห่งอาจจัดตั้งสภาองค์การลูกจ้าง เพื่อส่งเสริมการศึกษาและส่งเสริมการแรงงานสัมพันธ์ได้

สภาองค์การลูกจ้างต้องมีข้อบังคับและต้องจดทะเบียนต่อนายทะเบียน เมื่อได้จดทะเบียนแล้วให้สภาองค์การลูกจ้างเป็นนิติบุคคล

ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยสหภาพแรงงานในหมวด ๗ และสหพันธ์แรงงานในหมวด ๘ มาใช้บังคับแก่สภาองค์การลูกจ้างโดยอนุโลม

^๒ พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๔

มาตรา ๘๒ สมาคมนายจ้างย่อมเลิกด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

- (๑) ถ้ามีข้อบังคับของสมาคมนายจ้างกำหนดให้เลิกในกรณีใด เมื่อมีกรณีนั้น
- (๒) เมื่อที่ประชุมใหญ่มีมติให้เลิก
- (๓) เมื่อนายทะเบียนมีคำสั่งให้เลิก
- (๔) เมื่อล้มละลาย

^๓ พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๔

มาตรา ๘๓ นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้เลิกสมาคมนายจ้างได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อปรากฏว่าการดำเนินการของสมาคมนายจ้างขัดต่อวัตถุประสงค์ ขัดต่อกฎหมายหรือเป็นภัยต่อเศรษฐกิจหรือความมั่นคงของประเทศ หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

(๒) เมื่อนายทะเบียนมีคำสั่งให้เลือกตั้งกรรมการขึ้นใหม่ทั้งคณะ และไม่ดำเนินการเลือกตั้งภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนดหรือภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนขยายระยะเวลาให้จนสิ้นสุดระยะเวลาดังกล่าว หรือ

(๓) เมื่อสมาคมนายจ้างไม่ดำเนินการติดต่อกันเป็นเวลาสองปี

เมื่อนายทะเบียนมีคำสั่งให้เลิกสมาคมนายจ้างใด ให้แจ้งคำสั่งเป็นหนังสือให้สมาคมนายจ้างนั้นทราบโดยมิชักช้า

คำสั่งให้เลิกสมาคมนายจ้างตามมาตรา ๘๓ วรรคหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่ถูกสั่งให้เลิกมีสิทธิเข้าซื้อพันธบัตรมูลค่าต่อรัฐมนตรี โดยทำเป็นหนังสือยื่นต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

ให้รัฐมนตรีวินิจฉัยอุทธรณ์และแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับอุทธรณ์

มาตรา ๑๑๑^๔ ประกอบกับมาตรา ๑๑๘^๕ ฉะนั้น การที่สภาองค์การลูกจ้างจะสิ้นสภาพได้ย่อมเป็นไปตามกรณีใดกรณีหนึ่งตามที่มาตรา ๘๒ และมาตรา ๘๓ ระบุไว้

เมื่อข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ปรากฏว่าในขณะที่จัดตั้งสภาองค์การลูกจ้างรัฐวิสาหกิจแห่งชาติ ผู้จัดตั้งประกอบด้วยสหภาพแรงงานของรัฐวิสาหกิจ ๑๓ แห่ง และสหภาพแรงงานของเอกชน ๒ แห่ง ครบจำนวนตามมาตรา ๑๒๐^๖ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงสามารถจดทะเบียนจัดตั้งสภาองค์การลูกจ้างรัฐวิสาหกิจแห่งชาติและดำเนินการได้ในฐานะเป็นนิติบุคคลอีกองค์กรหนึ่ง แม้ว่าต่อมาสหภาพแรงงานของรัฐวิสาหกิจที่ร่วมจัดตั้งจำนวน ๑๓ แห่ง ต้องสิ้นสภาพจากการเป็นสหภาพแรงงานตามกฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ตามมาตรา ๕๕^๗ แห่งพระราชบัญญัติพนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔ ก็ตาม กรณีที่ไม่มีผลกระทบกระเทือนฐานะการเป็นนิติบุคคลของสภาองค์การลูกจ้างรัฐวิสาหกิจแห่งชาติ และเมื่อมาตรา ๘๒^๘ แห่งพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ มิได้บัญญัติให้การที่จำนวนผู้จัดตั้งลดลงจากจำนวนที่กฎหมายกำหนดไว้จะเป็นเหตุให้สภาองค์การลูกจ้างต้องเลิกกันไปด้วย การที่สภาองค์การลูกจ้างรัฐวิสาหกิจแห่งชาติคงเหลือผู้จัดตั้งเพียงสหภาพแรงงานของเอกชน ๒ แห่ง จึงไม่เป็นเหตุที่จะทำให้สภาองค์การลูกจ้างรัฐวิสาหกิจแห่งชาติต้องสิ้นสภาพไปโดยอัตโนมัติเพราะเหตุนั้นแต่อย่างใด แต่สภาองค์การลูกจ้างรัฐวิสาหกิจแห่งชาตินี้จะสิ้นสภาพไปได้เมื่อมีเหตุตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา

ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์ไม่พอใจคำวินิจฉัยของรัฐมนตรี ผู้อุทธรณ์มีสิทธิดำเนินการต่อไปเพื่อให้ศาลแรงงานพิจารณาวินิจฉัยได้

คำสั่งเลิกสมาคมนายจ้างให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการยื่นอุทธรณ์หรือเมื่อศาลแรงงานวินิจฉัย แล้วแต่กรณี

^๔ พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘

มาตรา ๑๑๑ ให้นำมาตรา ๘๒ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๕ มาใช้บังคับแก่การเลิกสหภาพแรงงานโดยอนุโลม

^๕ พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘

มาตรา ๑๑๘ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยสมาคมนายจ้างในหมวด ๖ และสหภาพแรงงานในหมวด ๗ มาใช้บังคับแก่สหพันธ์นายจ้าง และสหพันธ์แรงงานโดยอนุโลม

^๖ โปรดดูเชิงอรรถ ๑ หน้า ๑-๒

^๗ พระราชบัญญัติพนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔

มาตรา ๕๕ บรรดาสหภาพแรงงานของรัฐวิสาหกิจซึ่งตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ ให้เป็นอันสิ้นสุดลง เว้นแต่การดำเนินการเพื่อการชำระบัญชี

เมื่อชำระบัญชีแล้ว ถ้ามีทรัพย์สินเหลืออยู่ให้โอนทรัพย์สินนั้นให้แก่สมาคมที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้ในรัฐวิสาหกิจนั้น ถ้าการโอนทรัพย์สินดังกล่าวไม่อาจกระทำได้แล้วเสร็จได้ภายในหนึ่งปีนับแต่วันเสร็จสิ้นการชำระบัญชี ให้โอนทรัพย์สินนั้นให้แก่นิติบุคคลอื่นตามที่ได้ระบุไว้ในข้อบังคับของสหภาพแรงงานนั้น ๆ ถ้าไม่มีข้อบังคับหรือในข้อบังคับมิได้ระบุให้โอนทรัพย์สินที่เหลือนั้นให้แก่นิติบุคคลใด ให้ดำเนินการโอนทรัพย์สินนั้นให้แก่สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

^๘ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒ ข้างต้น

๘๒ หรือนายทะเบียนได้พิจารณาเห็นว่าเป็นกรณีเข้าเกณฑ์สมควรสั่งให้เลิกได้ตามมาตรา ๘๓^๔
แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

(นายไมตรี ต้นเต็มทรัพย์)

รองเลขาธิการฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ธันวาคม ๒๕๓๔

^๔ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓ ข้างต้น